

ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ

УДК 334.012.63.64:355(477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/31.11>

Кобеля-Звір М.Я.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики
Львівський торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5627-9408>

ГРАНТОВІ МОЖЛИВОСТІ ПРОГРАМИ «МЕХАНІЗМ СПОЛУЧЕННЯ ЄВРОПИ»

У статті досліджено грантові можливості Програми «Механізм сполучення Європи» (Connecting Europe Facility (CEF)), що фінансується Європейською комісією. Програма має три ключові інструменти: CEF Energy – інструмент CEF для енергетики, CEF Transport – інструмент CEF для транспорту, CEF Digital – інструмент CEF для цифрової трансформації. CEF Transport підтримує будівництво та модернізацію проектів стійкої транспортної інфраструктури для розвитку та модернізації Транс'європейської транспортної мережі. CEF Energy підтримує будівництво та модернізацію проектів сталої енергетичної інфраструктури, включаючи транскордонні у сфері відновлюваної енергетики. Сектори для фінансування CEF Energy поділяються на наступні: «Підтримка проектів сталої енергетичної інфраструктури» та «Транскордонні проекти відновлюваної енергетики». CEF Digital підтримує розгортання цифрових мереж, тобто проектів із високою пропускнуною спроможністю, таких як покриття 5G транс'європейських коридорів і підводних кабелів. Зроблено акцент: інструменти CEF з енергетики та транспорту реалізує Європейське виконавче агентство з питань клімату, інфраструктури та навколишнього середовища, а складові цифрової програми CEF – Європейське виконавче агентство з охорони здоров'я та цифрових технологій. У дослідженні продемонстровано: Україна як учасниця цієї програми вже скористалася її грантовими можливостями і розпочала реалізацію спільних із Польщею, Румунією, Угорщиною та Словаччиною проектів задля збільшення пропускнуої здатності автомобільних та залізничних пунктів пропуску. У статті окреслено: впровадження профінансованого сприятиме тіснішому з'єднанню країн ЄС між собою та з іншими державами-учасницями, в тому числі з Україною. Наголошено: Програма «Механізм сполучення Європи» вже приносить користь людям у всіх державах-членах ЄС, оскільки вона робить подорожі простішими та стійкішими, підвищує енергетичну безпеку Європи, забезпечуючи ширше використання відновлюваних джерел енергії, а також допомагає транскордонній взаємодії між державними адміністраціями, підприємствами та громадянами. Підсумовано: у перспективі ця програма сприятиме виконанню Європейської зеленої угоди, процесам декарбонізації та цифровому переходу України зокрема.

Ключові слова: гранти, гранти ЄС, гранти Єврокомісії, Механізм сполучення Європи, можливості програми, вимоги програми.

Постановка проблеми. Зміна клімату та погіршення навколишнього середовища становлять загрозу існування для Європи та світу. Щоб подолати ці виклики, Європейська комісія запропонувала Європі «Зелену угоду» [2], напрацювавши в ній набір політичних ініціатив із загальною метою – перетворити Європейський континент на кліматично нейтральний до 2050 року. В ній міститься ряд пропозицій, щоб зробити кліматичну, енергетичну, транспортну та податкову політику ЄС придатною для скорочення чистих викидів парникових газів щонайменше на 55% до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року. Ключовим інструментом фінансування Євросоюзу у реалізації Європейської зеленої угоди є Програма «Механізм сполучення Європи» Connecting Europe Facility (CEF) [14]. У червні 2023 року Україна стала повноцінним учасником програми [9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Грантові програми Європейської комісії досліджувала низка вчених [1; 5–7]. Вітчизняні та зарубіжні науковці приділяли увагу як загальному огляду всіх грантових

інструментів Єврокомісії, так і детальному аналізу окремих програм. Програму «Механізм сполучення Європи» розглядали здебільшого іноземці, серед яких: Керстін Найнінгер, Тамара Слосарек, Клаудія Маркс, Агтіла Вольбрандт, Муралі Сукумаран, Вей Гу, Габріель Зіглершмід, Ервін Бьоттінгер, Андреас Кремер, Петра Баго, Шейла Кастільо, Джейн Данн, Федеріко Гаспарі, Андре К, Гауті Крістманнссон, Йон Арільд Олсен, Наталія Резенде, Нільс Рунар Гісласон, Дана Д. Шерідан, Параїк Шерідан, Джон Тінслі, Енді Вей [15–17].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Автори приділяли увагу ефективності інструментів Програми CEF для проектів окремих країн. Україна доєдналася до Програми «Механізм сполучення Європи» лише у червні 2023 року, тож остання ще недостатньо досліджена вітчизняними науковцями. В нинішніх умовах, коли відкриваються все нові грантові конкурси програми, доступні для українських організацій, вона вимагає такого детального вивчення.

Метою статті є дослідження грантових можливостей Програми «Механізм сполучення Європи» щодо надання підтримки Україні в її прагненні реалізувати проекти розвитку високоефективних, стійких та ефективно взаємопов'язаних транс'європейських мереж у сферах транспорту, енергетики та цифрових послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Програма «Механізм сполучення Європи» (Connecting Europe Facility (CEF) покликана сприяти розростанню високоефективних, стійких та ефективно взаємопов'язаних транс'європейських мереж у галузях транспорту, енергетики та цифрових послуг. Експерти вважають, що ця програма є дієвим інструментом фінансування з боку ЄС стратегічних інвестицій у транспортну, енергетичну та цифрову інфраструктуру.

Відмінною особливістю програми є її три ключові інструменти: CEF Energy, CEF Transport, CEF Digital [14].

Розглянемо детальніше кожен.

CEF Energy – інструмент CEF для енергетики.

Актуальність цього інструменту полягає в тому, що, як зазначається в програмній документації, ключовою у реалізації Європейської зеленої угоди буде підключена, сучасна, безпечна та розумна енергетична інфраструктура, а налагоджена структура транс'європейських енергетичних мереж стане ключовим фактором досягнення цілей ЄС щодо декарбонізації на 2030 і 2050 роки, одночасно сприяючи інтеграції сектора та ринку, безпеці постачання та конкуренції [12].

Політика Транс'європейських енергетичних мереж (TEN-E), яка зосереджена на об'єднанні енергетичної інфраструктури країн ЄС, відіграла важливу роль у модернізації такої транс'європейської інфраструктури ЄС із 2013 року. Щоб задовольнити потреби цієї інфраструктури в регіональному та європейському регіонах, на рівні політики TEN-E визначаються пріоритети та тематичні сфери, а також встановлюється перелік проектів спільного інтересу (проекти, які реалізуються державами-членами ЄС спільно з третіми країнами (PCI), що складається раз на два роки, які допомагають ЄС досягти своїх коротко- та довгострокових енергетичних і кліматичних цілей [12].

28 жовтня 2023 року Єврокомісія прийняла Делегований Акт про ухвалення Загальноєвропейського списку (Union list) проектів так званого спільного та взаємного інтересу. У списку з-поміж 166 інфраструктурних енергетичних ініціатив є 10 проектів взаємного інтересу, один із них передбачає залучення України. Він стосується водневого коридору між Україною, Словаччиною, Чехією, Австрією та Німеччиною [4; 8].

Сектори для фінансування CEF Energy поділяються на наступні.

Підтримка проектів сталої енергетичної інфраструктури.

Перевага програми в цьому секторі – регламент TEN-E охоплює нові категорії інфраструктури, що мають право на підтримку ЄС, такі як морські електромережі, воднева інфраструктура та розумні мережі в електроенергетиці та газі.

Варто наголосити, що з моменту свого заснування CEF Energy було профінансовано 149 заходів, спрямованих на покращення 107 PCI, із загальною фінансовою підтримкою 4,7 мільярда євро. Наразі 96 дій

успішно завершено та 48 дій тривають (інші припинено). Ці цифри відображають сприяння з боку CEF Energy реалізації ключових проектів енергетичної інфраструктури, зокрема транс'європейських електричних та газових з'єднань.

Європейська комісія оголошує один конкурс за рік на підтримку роботи та навчання для проектів спільного інтересу (PCI) у сфері транс'європейської енергетичної інфраструктури [12].

Транс'європейські проекти відновлюваної енергетики.

Цей сектор CEF доповнює інші можливості ЄС для фінансування відновлюваної енергетики, зосереджуючись, зокрема, на транс'європейському співробітництві з метою оптимізації національних зусиль щодо впровадження відновлюваної енергетики.

Перевагою програми в межах даного сектора є те, що профінансовані транс'європейські проекти у сфері відновлюваної енергетики сприятимуть декарбонізації, завершенню внутрішнього енергетичного ринку та підвищенню безпеки постачання. Вони спрямовані на економічно ефективно розгортання відновлюваної енергії [12].

Станом на квітень 2024 року на сайті програми розміщено оголошення про ряд актуальних конкурсів цього сектора, як-от:

Конкурс для отримання статусу транс'європейського проекту з відновлюваної енергетики (статус CB RES). Цей конкурс дозволяє проектам отримати статус CB RES і потрапити до списку проектів, а отже, мати право на фінансування робіт і досліджень. Наступний конкурс буде відкрито у вересні 2024 року [14].

Конкурс для проектів робіт і досліджень. Цей конкурс підтримує ініціаторів проектів у виконанні та реалізації робіт і досліджень. «Роботи» охоплюють придбання, постачання та розгортання компонентів, систем і послуг, включаючи програмне забезпечення, розробку, будівництво та інсталяцію, пов'язану з проектом CB RES, приймання установок і запуск проекту CB RES. «Дослідження» включають заходи, необхідні для підготовки впровадження транс'європейського проекту ВДЕ, такі як підготовчі дослідження, картографування, техніко-економічне обґрунтування, оцінка, тестування та валідація, у тому числі у формі програмного забезпечення, та будь-які інші заходи технічної підтримки, включаючи попередні дії, аби визначити та розробити транс'європейський проект ВДЕ та прийняти рішення щодо його фінансування, наприклад дослідження відповідних ділянок та підготовка фінансового пакета. Дослідження може бути поглибленим та дослідженням факторів ризику проекту, наприклад питань безпеки, технічних, екологічних, нормативних, економічних чи юридичних питань, щоб визначити, чи слід реалізувати проект і яким чином. Орієнтовне відкриття цього конкурсу – жовтень/листопад 2024 року [14].

Перевагою інструменту CEF Energy є бюджет на період 2021–2027 років, який складає 5,84 мільярда євро. На думку експертів, реалізація проектів, профінансованих програмою, сприятиме переходу до чистої енергії та завершенню Енергетичного союзу, зробивши енергетичні системи ЄС більш взаємопов'язаними, розумнішими та цифровими. Відмінна особливість

програми: приділення їй основної уваги трансграничним проектам із відновлюваної енергетики, сумісності мереж і кращій інтеграції внутрішнього енергетичного ринку [12].

Варто зазначити: реалізує інструмент CEF з енергетики Європейське виконавче агентство з питань клімату, інфраструктури та навколишнього середовища.

CEF Transport – інструмент CEF для транспорту.

Це є інструмент фінансування для реалізації політики європейської транспортної інфраструктури. Він спрямований на підтримку інвестицій у будівництво нової транспортної інфраструктури в Європі або відновлення та модернізацію існуючої.

Цілі політики Транс'європейських транспортних мереж (TEN-T) передбачають:

– завершення до 2030 року базової мережі, структурованої навколо дев'яти мультимодальних коридорів базової мережі;

– завершення до 2050 року комплексної мережі з метою полегшення доступу до всіх європейських регіонів [13].

Особливістю CEF Transport є те, що цей інструмент зосереджується на трансграничних проектах і проектах, спрямованих на усунення вузьких місць або подолання відсутніх зв'язків у різних розділах базової мережі та всеохопної мережі, а також на горизонтальні пріоритети, такі як системи управління трафіком. CEF Transport також підтримує інновації в транспортній системі з метою покращення використання інфраструктури, зменшення впливу транспорту на навколишнє середовище, підвищення енергоефективності та безпеки.

Перевагою цього інструменту програми є її бюджет на 2021–2027 рр., який становить 25,81 мільярда євро на підтримку проектів транспортної інфраструктури в ЄС і за його межами [13].

Підпрограма CEF Transport тісно співпрацює з Програмою Horizon Europe. Станом на квітень 2024 року відкриті такі конкурси:

1. Horizon Europe: 202,05 мільйона євро доступні для проектів, що підтримують чисті та конкурентоспроможні рішення для всіх видів транспорту.

2. Horizon Europe: 72 мільйони євро передбачені для проектів, що підтримують міжсекторальні рішення для зміни клімату.

3. Horizon Europe: 36 мільйонів євро доступні для проектів, що підтримують ефективне, стале та інклюзивне використання енергії.

4. Конкурс пропозицій щодо транспортної інфраструктури альтернативних видів палива CEF (AFIF) [14].

Варто зазначити, що реалізує Програму CEF з транспорту Європейське виконавче агентство з питань клімату, інфраструктури та навколишнього середовища [13].

CEF Digital – інструмент CEF для цифрової трансформації.

Підпрограма спрямована на підтримку цифрової трансформації Європи, включаючи розгортання мереж 5G та модернізацію цифрових мереж.

Перевагою цього інструменту є бюджет на 2021–2027 рр., що становить 1,6 мільярда євро, з яких >710 мільйонів євро заплановано для широкого спектра проектів у сфері цифрового зв'язку, 346 мільйонів євро – для покриття 5G вздовж транспортного коридору, 89,5 млн євро – для 5G для розумних спільнот, 130 мільйонів євро – з метою підключення магистралі для цифрових глобальних шлюзів.

Варто зазначити, що складові цифрової програми CEF реалізує Європейське виконавче агентство з охорони здоров'я та цифрових технологій [11].

Україна в перший рік доєднання до Програми «Механізм сполучення Європи» скористалася її грантовими можливостями, а саме: у межах програми реалізує 6 проектів розбудови західного кордону, розроблених спільно з Польщею, Румунією, Угорщиною та Словаччиною. Мета проектів – збільшення пропускної здатності автомобільних та залізничних пунктів пропуску. Передбачається модернізація автомобільних та залізничних пунктів пропуску, майданчиків для паркування вантажівок, а також закупівля обладнання для митного та прикордонного контролю. Спільний проект розбудови охопить такі пункти пропуску: «Ягодин – Дорогуськ»; «Краківець – Корчова»; «Мостиська II – Медика»; «Порубне – Сірет»; «Вадул-Сірет – Дорнешті»; «Бережанка – Лужанка» та «Захонь – Чоп» [10].

Висновки. Аналіз грантових можливостей Програми «Механізм сполучення Європи» продемонстрував: реалізація профінансованих нею проектів сприятиме тіснішому з'єднанню країн ЄС між собою та з іншими державами-учасницями, в тому числі з Україною. Програма CEF вже приносить користь людям у всіх державах-членах ЄС, оскільки вона робить подорожі простішими та стійкішими, підвищує енергетичну безпеку Європи, забезпечуючи ширше використання відновлюваних джерел енергії, а також сприяє трансграничній взаємодії між державними адміністраціями, підприємствами та громадянами. Україна як учасниця цієї програми вже скористалася її грантовими можливостями. Реалізація спільних із Польщею, Румунією, Угорщиною та Словаччиною проектів дозволить збільшити пропускну здатність автомобільних та залізничних пунктів пропуску. В перспективі ця програма сприятиме виконанню Європейської зеленої угоди, процесам декарбонізації та цифровому переходу України зокрема. Подальші наші розвідки будуть стосуватися результативності реалізації профінансованих Програмою CEF проектів в Україні.

Список використаних джерел:

1. Бречко О. Управління формуванням єдиного цифрового ринку ЄС: інтеграційні виклики для України. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/48083/1/ZBIRNIK_2023_%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%88%D0%B8%D0%B9_04_05_2023.pdf#page=23 (дата звернення: 08.03.2024).
2. The European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. *European Commission*. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (дата звернення: 28.03.2024).
3. European Health and Digital Executive Agency. Boosting Europe by building, from Earth to space, a healthy society, a digital economy and a competitive industry. *European Commission*. URL: https://hadea.ec.europa.eu/index_en (дата звернення: 13.03.2024).

4. Урста А. Європейський Союз сформував список найважливіших проєктів енергетичної інфраструктури. DiXi Group. 2024. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3811762-evropejskij-souz-sformuvav-spisok-najvazlivisih-proektiv-energeticnoi-infrastrukturi.html> (дата звернення: 05.03.2024).
5. Кєда М.К. Україна і «Креативна Європа»: реалії та перспективи співпраці в умовах війни. *Інтеграція науки і освіти: розвиток культурних і креативних індустрій* : матер. конф. Київський національний університет технологій та дизайну. 2023. С. 24–26. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/23724/1/INORKKI_2023_P024-026.pdf (дата звернення: 11.03.2024).
6. Кобєля-Звїр М.Я. Грантові програми Європейської комісії як інструменти розвитку: можливості та бар'єри. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2023. Вип. 2 (72). С. 48–53. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (дата звернення: 08.03.2024).
7. Кобєля-Звїр М.Я. Грантові програми транскордонного співробітництва: можливості, перспективи, перепони. *Економічний простір*. 2023. № 186. С. 44–48. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/handle/123456789/11096> (дата звернення: 10.03.2024).
8. EU Funded projects. EU F&T Portal. *European Commission*. URL: <http://surl.li/tsqqn> (дата звернення: 14.03.2024).
9. Україна стала повноцінним учасником програми ЄС «Механізм Сполучення Європи», – Мінінфраструктури. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-stala-povnotsinnym-uchasnykom-prohramy-ies-mekhanizm-spoluchennia-ievropu-mininfrastruktury> (дата звернення: 17.03.2024).
10. Calls for proposals. European Health and Digital Executive Agency (HaDEA). *European Commission*. URL: https://hadea.ec.europa.eu/calls-proposals_en?f%5B0%5D=oe_call_proposals_status%3Aupcoming&f%5B1%5D=programmes_programme%3A13 (дата звернення: 07.03.2024).
11. Connecting Europe Facility – Digital. European Health and Digital Executive Agency (HaDEA). *European Commission*. URL: https://hadea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility_en (дата звернення: 15.03.2024).
12. CEF Energy. European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency. *European Commission*. URL: https://cinea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility/energy-infrastructure-connecting-europe-facility-0_en (дата звернення: 10.03.2024).
13. Connecting Europe Facility for Transport. European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency. *European Commission*. URL: https://cinea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility/transport-infrastructure_en (дата звернення: 22.03.2024).
14. Connecting Europe Facility (CEF). EU F&T Portal. *European Commission*. URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/cef2027> (дата звернення: 04.03.2024).
15. Jorge M. Pereira. 5G for Connected and Automated Mobility (CAM) in Europe: Targeting Cross-Border Corridors. in *IEEE Network*. May/June 2021. Vol. 35. No. 3. P. 6–9. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/9454557/authors#authors> (дата звернення: 14.03.2024).
16. Kerstin Neininger, Tamara Slosarek, Claudia Marx, Attila Wohlbrandt, Murali Sukumaran, Wei Gu, Gabriel Sieglerschmid, Erwin Böttinger, Andreas Kremer. Interoperability for EU DSM: Implementation of CEF building blocks in the Smart4Health project – success stories and lessons learned. URL: <https://f1000research.com/articles/12-203> (дата звернення: 08.03.2024).
17. Petra Bago, Sheila Castilho, Jane Dunne, Federico Gaspari, Andre K, Gauti Kristmannsson, Jon Arild Olsen, Natalia Resende, Niels Rúnar Gíslason, Dana D. Sheridan, Páraic Sheridan, John Tinsley, Andy Way. Achievements of the PRINCIPLE Project: Promoting MT for Croatian, Icelandic, Irish and Norwegian. In *Proceedings of the 23rd Annual Conference of the European Association for Machine Translation*. Ghent, Belgium. European Association for Machine Translation. P. 349–350. URL: <https://aclanthology.org/2022.eamt-1.64/> (дата звернення: 30.03.2024).

References:

1. Brechko O. Upravlinnia formuvanniam iedynoho tsyrovoho rynku YeS: intehtatsijni vyklyky dlia Ukrainy [Managing the formation of the EU single digital market: integration challenges for Ukraine]. Available at: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/48083/1/ZBIRNIK_2023_%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%88%D0%B8%D0%B9_04_05_2023.pdf#page=23 (accessed March 8, 2024).
2. The European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. *European Commission*. Available at: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (accessed March 28, 2024).
3. European Health and Digital Executive Agency. Boosting Europe by building, from Earth to space, a healthy society, a digital economy and a competitive industry. *European Commission*. Available at: https://hadea.ec.europa.eu/index_en (accessed March 13, 2024).
4. Ursta A. Yevropejs'kyj Soiuz sformuvav spysok najvazhlyvishykh proektiv enerhetychnoi infrastruktury. DiXi Group (2024) [The European Union has created a list of the most important energy infrastructure projects. DiXi Group] *Ukrinform* Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3811762-evropejskij-souz-sformuvav-spisok-najvazlivisih-proektiv-energeticnoi-infrastrukturi.html> (accessed March 5, 2024).
5. Kєda M. K. (2023) Ukraina i «Kreatyvna Yevropa»: realii ta perspektyvy spivpratsi v umovakh vijny [Ukraine and «Creative Europe»: realities and prospects of cooperation in the conditions of war]. *Intehratsiia nauky i osvity: rozvytok kul'turnykh i kreatyvnykh industrij*: матер. конф. Kyivs'kyj natsional'nyj universytet tekhnolohij ta dizajnu, pp. 24–26. Available at: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/23724/1/INORKKI_2023_P024-026.pdf (accessed March 11, 2024).
6. Kobelia-Zvir M. Ya. (2023) Hrantovi prohramy Yevropejs'koi komisii iak instrumenty rozvytku: mozhlyvosti ta bar'ery [Grant programs of the European Commission as development tools: opportunities and barriers]. *Naukovo-vyrobnychij zhurnal «Biznes-navihator»*, is. 2 (72), pp. 48–53. Available at: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (accessed March 8, 2024).
7. Kobelia-Zvir M. Ya. (2023) Hrantovi prohramy transkordonnoho spivrobitnytstva: mozhlyvosti, perspektyvy, perepony [Grant programs of cross-border cooperation: opportunities, prospects, obstacles]. *Ekonomichnyj prostir*, no. 186, pp. 44–48. Available at: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/handle/123456789/11096> (accessed March 10, 2024).
8. EU Funded projects. EU F&T Portal. *European Commission*. Available at: <http://surl.li/tsqqn> (accessed March 14, 2024).
9. Ukraina stala povnotsinnym uchasykom prohramy YeS «Mekhanizm Spoluchennia Yevropy», – Mininfrastruktury [Ukraine became a full member of the EU program «Mechanism of Connecting Europe», – Ministry of Infrastructure]. *Uriadovyj portal*.

Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-stala-povnotsinnym-uchasnykom-prohramy-ies-mekhanizm-spoluchennia-ievropy-mininfrastruktury> (accessed March 17, 2024).

10. Calls for proposals. European Health and Digital Executive Agency (HaDEA). *European Commission*. Available at: https://hadea.ec.europa.eu/calls-proposals_en?f%5B0%5D=oe_call_proposals_status%3Aupcoming&f%5B1%5D=programmes_programme%3A13 (accessed March 7, 2024).

11. Connecting Europe Facility – Digital. European Health and Digital Executive Agency (HaDEA). *European Commission*. Available at: https://hadea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility_en (accessed March 15, 2024).

12. CEF Energy. European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency. *European Commission*. Available at: https://cinea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility/energy-infrastructure-connecting-europe-facility-0_en (accessed March 10, 2024).

13. Connecting Europe Facility for Transport. European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency. *European Commission*. Available at: https://cinea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility/transport-infrastructure_en (accessed March 22, 2024).

14. Connecting Europe Facility (CEF). EU F&T Portal. *European Commission*. Available at: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/cef2027> (accessed March 4, 2024).

15. Jorge M. Pereira. 5G for Connected and Automated Mobility (CAM) in Europe: Targeting Cross-Border Corridors. *in IEEE Network*, May/June 2021. Vol. 35, no. 3, pp. 6–9. Available at: <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/9454557/authors#authors> (accessed March 14, 2024).

16. Kerstin Neininger, Tamara Slosarek, Claudia Marx, Attila Wohlbrandt, Murali Sukumaran, Wei Gu, Gabriel Sieglerschmid, Erwin Böttinger, Andreas Kremer. Interoperability for EU DSM: Implementation of CEF building blocks in the Smart4Health project – success stories and lessons learned. Available at: <https://fl000research.com/articles/12-203> (accessed March 8, 2024).

17. Petra Bago, Sheila Castilho, Jane Dunne, Federico Gaspari, Andre K, Gauti Kristmannsson, Jon Arild Olsen, Natalia Resende, Niels Rúnar Gíslason, Dana D. Sheridan, Páraic Sheridan, John Tinsley, Andy Way. Achievements of the PRINCIPLE Project: Promoting MT for Croatian, Icelandic, Irish and Norwegian. *In Proceedings of the 23rd Annual Conference of the European Association for Machine Translation*. Ghent, Belgium. European Association for Machine Translation, pp 349–350. Available at: <https://aclanthology.org/2022.eamt-1.64/> (accessed March 30, 2024).

Kobelia-Zvir Mariana

Lviv University of Trade and Economics

GRANT OPPORTUNITIES OF THE "EUROPEAN CONNECTION MECHANISM" PROGRAM

The article examines the grant opportunities of the Connecting Europe Facility (CEF) Program, funded by the European Commission. The program has three key instruments: CEF Energy – CEF tool for energy, CEF Transport – CEF tool for transport, CEF Digital – tool CEF for Digital Transformation CEF Transport supports the construction and modernization of sustainable transport infrastructure projects for the development and modernization of the Trans-European Transport Network CEF Energy supports the construction and modernization of sustainable energy infrastructure projects, including cross-border projects in the field of renewable energy The sectors for CEF Energy funding are divided on: “Supporting Sustainable Energy Infrastructure Projects” and “Cross-Border Renewable Energy Projects.” CEF Digital supports the deployment of digital networks, i.e. projects with high bandwidth, such as the coverage of 5G trans-European corridors and submarine cables. It is emphasized that the CEF energy and transport tools are implemented by the European Executive Agency for Climate, Infrastructure and Environment, and the components of the CEF digital program are implemented by the European Executive Agency for Health and Digital Technologies. The study demonstrated: Ukraine, as a participant of this Program, has already taken advantage of its grant opportunities and started implementing joint projects with Poland, Romania, Hungary and Slovakia to increase the capacity of road and railway checkpoints. The article outlines: the implementation of the financed projects will contribute to a closer connection of the EU countries with each other and with other member states, including Ukraine. Highlights: The Connecting Europe Facility program is already benefiting people in all EU Member States by making travel easier and more sustainable, increasing Europe's energy security by ensuring greater use of renewable energy sources, and facilitating cross-border cooperation between public administrations, businesses and citizens Summarized: in the future, this Program will contribute to the implementation of the European Green Agreement, the processes of decarbonization and the digital transition of Ukraine in particular.

Keywords: grants, EU grants, European Commission grants, Connecting Europe Mechanism, program opportunities, program requirements.

JEL classification: H81